ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА»

ФАКУЛЬТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
КАФЕДРА ФАРМАЦІЇ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з навчальної роботи
_____ В.В. Ревенко
«___» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

(АПТЕЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЛІКІВ, ПРОМИСЛОВА ТЕХНОЛОГІЯ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ)

Галузь знань: 22 Охорони здоров'я

Спеціальність: 226 Фармація, промислова фармація

Освітня програма: Фармація

Освітній ступінь: другий (магістерський) рівень вищої освіти

2021 – 2022 навчальний рік

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фармації № 1 від «30» серпня 2021 р.

Укладач: Лук'янчук В.Д. доктор медичних наук, завідувач кафедри фармації ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

Рецензенти:

Редькіна Є.А., директор ПКВО «Фармація», м. Миколаїв

Соколик О.П., к.мед.н., асистент кафедри фармакології та фармакогнозії Одеського національного медичного університету

Кондратенкова І.В., здобувачка освітньої програми «Фармація» ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

Багрієнко О.О, Голова студентського самоврядування ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

ВСТУП

Виробнича практика з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації проходиться здобувачами вищої освіти спеціальності 226 Фармація, промислова фармація на четвертому курсі у восьмому семестрі заочної форми здобуття освіти. Програма виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації складена відповідно до освітньої програми підготовки магістрів, галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 226 Фармація, промислова фармація.

Заочна форма навчання

№ п	Вид практики	Курс	Семестр	Тижнів	Кількість годин	Кількість кредитів ECTS
1	Виробнича практика з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації	4	8	8	360	12

Керівництво практикою від університету здійснюється викладачами кафедри фармації, від аптеки – загальний керівник від бази практики та безпосередній керівник (досвічений фахівець-провізор).

Предметом вивчення виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації є ознайомлення здобувачів вищої освіти з практичними аспектами фармацевтичного забезпечення населення України, зокрема: організації відпуску з аптек лікарських засобів і товарів аптечного асортименту, особливостей ціноутворення на лікарські засоби, обліку товарних та розрахункових операцій в аптечних закладах, встановлення результатів фінансово-господарської діяльності аптек, особливостей оподаткування суб'єктів підприємництва, економічного аналізу фінансових результатів, а також аудиту підприємницької діяльності аптечних закладів.

Міждисциплінарні зв'язки: виробнича практика з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації є логічним продовженням теоретичного навчання та базується на засвоєнні здобувачами вищої освіти курсів «Аптечна технологія ліків», «Промислова технологія лікарських засобів», «Організація та економіка фармації» та інтегрується з цими дисциплінами.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації є: закріплення і поглиблення теоретичних знань та придбання практичних навиків з основних аспектів організаційної, виробничої, адміністративної та фінансової діяльності аптек; оволодіння сучасними принципами фармацевтичного підприємництва, фармацевтичної етики і деонтології, оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі фармації, формування у них на основі отриманих теоретичних знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах; формування потреби систематично поновлювати знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності; навчання здобувачів вищої освіти теоретичним основам і практичним умінням та навичкам приготування лікарських

форм, здійсненню постадійного контролю, стандартизації, біофармацевтичної оцінки, вдосконалення їх технології, визначення впливу умов зберігання та виду упаковки на стабільність лікарських форм з метою підготовки до діяльності провізора-технолога; ознайомлення з виробничими досягненнями у фармацевтичній галузі.

Основні завдання:

- узагальнення документів, які регламентують діяльність аптеки відповідно до вимог належної аптечної практики та Ліцензійних умов;
- вивчення системи постачання аптеки;
- вивчення асортименту внутрішньо-аптечних заготовок і їх обліку;
- здійснення прийому рецептів, таксування, їх облік, оформлення ліків до відпуску, спілкування з відвідувачами аптеки з використанням принципів фармацевтичної опіки;
- проведення усіх видів внутрішньо-аптечного контролю якості лікарських форм індивідуального виготовлення, а також вхідного контролю якості готових лікарських засобів;
- ознайомлення з особливостями обліку лікарських засобів зі вмістом контрольованих речовин, здійснення їх предметно-кількісного обліку;
- здійснення моніторингу основних економічних показників діяльності аптеки;
- засвоїти роботу з ваговимірювальними приладами, іншими засобами малої механізації та утримання їх у належному стані; фасування та дозування різних за консистенцією лікарських та допоміжних речовин; оформлення до безрецептурного відпуску різних лікарських препаратів.

В результаті проходження практики здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні положення нормативно-правових актів, що регламентують фармацевтичну діяльність;
- законодавчо-нормативну базу, що регламентує обіг контрольованих речовин на міжнародному та державному рівні;
- порядок роботи аптеки з товарними запасами та організаційні засади внутрішньо аптечного виробництва ліків;

постадійний контроль виробництва лікарських препаратів, аналіз лікарських препаратів промислового виробництва, аптечного виготовлення, експрес-аналіз;

правила техніки безпеки і робочого розпорядку; вимоги до санітарного режиму в аптеці, одержання, контролю якості та зберігання води очищеної; заходи щодо забезпечення асептичних умов при приготуванні стерильних та асептичних лікарських засобів; обов'язки провізора з приготування внутрішньоаптечних заготовок; основні діючі накази та іншу нормативну документацію МОЗ України щодо прийому рецептів і відпуску лікарських препаратів з аптеки; сучасний асортимент і класифікацію лікарських засобів; перелік безрецептурних препаратів, дозволених до застосування в Україні, номенклатуру ОТС-препаратів; правила безрецептурного відпуску лікарських препаратів;

вміти:

- організувати діяльність аптечного закладу (аптеки і структурних підрозділів), наявність дозвільних документів;
- проводити замовлення та приймання товару від постачальників, здійснювати вхідний контроль якості;
- розраховувати роздрібні ціни на лікарські засоби і товари медичного призначення;
- організувати належне зберігання ліків і товарів аптечного асортименту;
- здійснювати відпуск безрецептурних лікарських засобів, надавати консультації щодо раціонального застосування та належного зберігання ліків;
- приймати рецепти від населення та здійснювати відпуск лікарських засобів;
- організувати предметно-кількісний облік лікарських засобів;
- проводити відпуск товару за вимогами-замовленнями лікувально-профілактичних закладів;

- застосовувати РРО у розрахунках із споживачами;
- документально оформляти усі господарські операції, що проводяться в аптеці;
- здійснювати бухгалтерський облік основних господарських операцій;
- заповнювати документацію з обліку праці та заробітної плати;
- встановлювати фінансовий результат діяльності аптечного закладу за звітний період;
- аналізувати фінансовий стан підприємства на підставі даних фінансової звітності, розраховувати основні фінансові показники;
- організовувати проведення аудиторської перевірки,
- запропонувати напрямки маркетингової діяльності підприємства,
- проаналізувати асортиментну політику бази практики, скласти анкету-характеристику на ЛЗ,
- діагностувати економічну кон'юнктуру у регіоні функціонування підприємства, вирізняти фактори, які впливають на ємність ринку,
- сформулювати висновки відносно ефективності цінової політики підприємства, проаналізувати еластичність попиту на окремих ЛЗ,
- використати основні методи стимулювання збуту ЛЗ, проілюструвати прикладами застосування мерчандайзингу, організувати проведення ділової наради,
- розробити алгоритм впровадження інноваційних автоматизованих систем управління, проаналізувати рівень впливу чинників, що обумовлюють переваги підприємства.
- фасувати й дозувати різні за консистенцією лікарські та допоміжні речовини, працювати з ваговимірювальними приладами, іншими засобами малої механізації та утримувати їх у належному стані; дотримуватися фармацевтичного порядку та санітарного режиму на робочих місцях; розважувати та упаковувати порошки і мазі, фільтрувати й проціджувати рідкі лікарські форми приготовлені фармацевтом; фасувати, пакувати та оформляти до безрецептурного відпуску різні лікарські препарати;

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє виробнича практика (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті вищої освіти).

Згідно з вимогами освітньої програми виробнича практика забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей:

- загальні компетентності:

ЗК 1 Здатність діяти соціально відповідально та громадянсько свідомо.

ЗК 2 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 5 Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 6 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7 Здатність до адаптації та дії у новій ситуації.

ЗК 8 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземною мовою (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК 9 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10 Здатність до вибору стратегії спілкування, здатність працювати в команді та з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності.

ЗК 11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12 Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- фахові компетентності:

ФК 2 Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку

під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК 3 Здатність визначати перспективні напрямки та завдання фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я та соціальні пріоритети у забезпеченні населення лікарськими засобами для реалізації доступної і ефективної фармакотерапії та профілактики захворювань населення.

ФК 7 Здатність забезпечувати належне зберігання лікарських засобів та інших товарів аптечного асортимену відповідно до їх фізико-хімічних властивостей та правил Належної практики зберігання (GSP) у закладах охорони здоров'я.

ФК 8 Здатність організовувати діяльність аптеки із забезпечення населення, закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту й впровадити в них відповідні системи звітності й обліку (управлінського, статистичного, бухгалтерського та фінансового) відповідно до вимог Національної лікарської політики, Належної аптечної практики (GPP) та здійснювати товарознавчий аналіз, адміністративне діловодство з урахуванням організаційно-правових норм фармацевтичного законодавства.

ФК 9 Здатність аналізувати та прогнозувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, здійснювати розрахунки основних податків та зборів, формувати ціни на лікарські засоби та вироби медичного призначення відповідно до чинного законодавства України.

ФК 10 Здатність розробляти, впроваджувати та застосовувати підходи менеджменту у професійній діяльності аптечних, оптово-посередницьких, виробничих підприємств та інших фармацевтичних організацій, аргументувати принципи HR-менеджменту й самоменеджменту, демонструвати навички лідерства.

ФК 11 Здатність проводити аналіз соціально-економічних процесів у фармації, форм, методів і функцій системи фармацевтичного забезпечення населення та її складових у світовій практиці, показників потреби, ефективності та доступності фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості лікарських засобів.

ФК 12 Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ФК 13 Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

ФК 17 Здатність організовувати і здійснювати загальне та маркетингове управління асортиментною, товарно-інноваційною, ціновою, збутовою та комунікативною політиками суб'єктів фармацевтичного ринку на основі результатів маркетингових досліджень та з урахуванням ринкових процесів на національному і міжнародному ринках, управляти ризиками в системі фармацевтичного забезпечення.

ФК 18 Здатність розробляти та впроваджувати систему управління якістю фармацевтичних підприємств згідно до вимог чинних Стандартів, здійснювати аудит якості та управління ризиками для якості фармацевтичної продукції.

ФК 19 Здатність організовувати та здійснювати контроль якості лікарських засобів у відповідності з вимогами чинної Державної фармакопеї України та належних практик у фармації, визначати способи відбору проб для контролю лікарських

засобів та проводити їх стандартизацію відповідно до діючих вимог, запобігати розповсюдженню фальсифікованих лікарських засобів.

ФК 20 Здатність здійснювати розробку методик контролю якості лікарських засобів, у тому числі активних фармацевтичних інгредієнтів, лікарської рослинної сировини і допоміжних речовин з використанням фізичних, хімічних, фізико-хімічних, біологічних, мікробіологічних, фармакотехнологічних та фармакоорганолептичних методів контролю.

Програмні результати навчання

ПРН 01 Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії основаній на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 02 Володіти комунікативними навичками на рівні вільного спілкування в професійному середовищі й громадській сфері щодо проблем фармацевтичної галузі.

ПРН 03 Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 04 Дотримуватись норм санітарно-гігієнічного режиму та вимог техніки безпеки при здійснення професійної діяльності.

ПРН 06 Позиціонувати свою професійну діяльність та особистісні якості на фармацевтичному ринку праці; формулювати цілі власної діяльності з урахування суспільних і виробничих інтересів.

ПРН 07 Виконувати професійну діяльність з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 09 Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 10 Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді. Дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 11 Проводити санітарно-просвітницьку роботу у фаховій діяльності при виникненні спалахів інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань.

ПРН 15 Прогнозувати та визначати вплив факторів навколишнього середовища на якість лікарських засобів та споживчі характеристики інших товарів аптечного асортименту під час їх зберігання.

ПРН 16 Здійснювати комплекс організаційно-управлінських заходів щодо забезпечення населення та закладів охорони здоров'я лікарськими засобами та іншими товарами аптечного асортименту. Здійснювати усі види обліку в аптечних закладах, адміністративне діловодство, процеси товарознавчого аналізу.

ПРН 17 Розраховувати основні економічні показники діяльності аптечних закладів, а також податки та збори. Формувати усі види цін (оптово-відпускні, закупівельні та роздрібні) на лікарські засоби та інші товари аптечного асортименту.

ПРН 18 Здійснювати управління фармацевтичними організаціями та визначати його ефективність з використанням функцій менеджменту. Приймати управлінські рішення на основі сформованих лідерських та комунікативних здібностей фармацевтичних кадрів щодо стратегічного планування діяльності підприємств.

ПРН 19 Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та

реімбурсації вартості ліків.

ПРН 20 Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 21 Сприяти збереженню здоров'я, зокрема профілактиці захворювань, раціональному призначенню та використанню лікарських засобів. Виконувати сумлінно свої професійні обов'язки, дотримуватися норм законодавства щодо просування та реклами лікарських засобів. Володіти психологічними навичками спілкування для досягнення довіри та взаєморозуміння з колегами, лікарями, пацієнтами, споживачами.

ПРН 24 Забезпечувати конкурентоспроможні позиції та ефективний розвиток фармацевтичних організацій на основі проведеної дослідницької роботи за усіма елементами комплексу маркетингу.

ПРН 25 Здійснювати усі види контролю якості лікарських засобів; складати сертифікати якості серії лікарського засобу та сертифікату аналізу враховуючи вимоги чинних нормативних документів, Державної фармакопеї України та результати проведеного контролю якості. Розробляти специфікації та методики контролю якості відповідно до вимог чинної Державної фармакопеї України.

ПРН 27 Виконувати вимоги національних нормативно-правових актів, міжнародних та європейських стандартів та рекомендацій, відповідно до яких здійснюється державне регулювання обігу лікарських засобів.

ПРН 28 Визначати потреби галузі охорони здоров'я для забезпечення населення доступними та ефективними лікарськими засобами.

ПРН 29 Застосовувати організаційні заходи для забезпечення гарантії якості лікарських засобів та запобігання обігу фальсифікованої продукції.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

На початку практики здобувачі вищої освіти отримують інструктаж з охорони праці, наказ керівника закладу вищої освіти про проведення практики, тривалість робочого часу здобувачів вищої освіти на практиці, обов'язки здобувачів вищої освіти, завдання керівників практики від кафедри та бази практики під час її проходження.

Основні обов'язки здобувачів вищої освіти при проходженні практики:

- одержати від керівника практики консультацію з проходження практики і оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути до місця проходження практики;
- суворо дотримуватись вимог правил охорони праці та техніки безпеки.

3. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

І. Організаційне заняття.

Ознайомлення здобувачів вищої освіти із завданнями та змістом виробничої практики з організації та економіки фармації, фармацевтичного менеджменту та маркетингу. Обговорення змісту й організаційного плану роботи.

ІІ. Розподіл практикантів за базами практики.

Ознайомлення з методикою майбутньої роботи, порядком ведення робочих нотаток у індивідуальному завданні практики, спостережень і нотаток, збору й обробки матеріалів.

ІІІ. Зміст роботи на базі практики.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ

Тема 1. Загальне знайомство з роботою аптек.

Режим роботи, наявність дозвільних документів, організаційна структура аптечного закладу (наявність відділів та структурних підрозділів). Виробничі та невиробничі приміщення аптеки, їх характеристика та обладнання, штат аптеки, матеріальна відповідальність працівників аптеки. Дотримання санітарного режиму та вимог до особистої гігієни працівників.

Тема 2. Вивчення системи постачання аптеки.

Визначення поточної потреби в лікарських засобах та організація аптекою їх замовлення. Перелік постачальників лікарських засобів, виробів медичного призначення та супутніх товарів аптечного асортименту. Проведення вхідного контролю якості ліків уповноваженою особою аптечного закладу. Організація зберігання різних груп лікарських засобів та аптечних товарів. Організація та документальне оформлення предметно-кількісного обліку лікарських засобів, що містять контрольовані речовини. Здійснення та документальне оформлення лабораторно-фасувальних робіт в аптеці.

Тема 3. Організація роботи аптеки з відвідувачами.

Прийом рецептів і відпуск лікарських засобів. Таксування рецептів індивідуального виготовлення. Прийом рецептів та відпуск лікарських засобів, що вміщують контрольовані речовини, пільгових та безкоштовних рецептів. Реєстрація та облік безкоштовних та пільгових рецептів. Безрецептурний відпуск лікарських засобів та супутніх аптечних товарів на основі принципів фармацевтичної опіки. Внутрішньо-аптечний контроль якості згідно з вимогами належної аптечної практики. Документальне оформлення розрахунків з відвідувачами в операційній касі аптеки.

Тема 4. Облік та звітність в аптеці.

Облік товарних та розрахункових операцій. Документальне оформлення надходження товару. Порядок приймання товару в аптеках. Документальне оформлення розхідних операції в аптеці. Складання місячного товарного звіту, розрахунок суми реалізованої торгової націнки. Визначення результатів інвентаризації. Проведення та оформлення розрахунків з обліку праці та заробітної плати працівників аптеки. Облік доходів, витрат і фінансових результатів. Характеристика системи оподаткування аптечного закладу. Структура зовнішньої фінансової звітності.

Тема 5. Аналіз показників фінансового стану аптеки.

Порівняльний аналіз основних економічних показників діяльності аптеки. Побудова та дослідження аналітичного балансу та звіту про фінансові результати. Порівняльний аналіз темпів приросту показників балансу та звіту про фінансові результати. Аналіз показників фінансового стану аптеки. Оцінка конкурентоспроможності аптеки за економічними показниками. Діагностика платоспроможності аптеки. Організація і методика проведення аудиторської перевірки. Документальне оформлення внутрішнього аудиту.

АПТЕЧНА ТЕХНОЛОГІЯ ЛІКІВ

Тема 6. Санітарно-протиепідемічний режим аптеки та фармацевтичний порядок. Виробничі приміщення аптеки, їх прибирання. Особиста гігієна персоналу.

Проходження інструктажу з техніки безпеки. Санітарний режим і фармацевтичний порядок. Виробничі приміщення аптеки, їх прибирання. Особиста гігієна персоналу. Вимоги наказу МОЗ України №812 від 17.10.2012 р. до приміщень аптеки.

Тема 7. Види тари та упаковки; вимоги до обробки, миття та сушки аптечного посуду. Одержання води очищеної, контроль її якості та умови зберігання.

Види тари та пакувального матеріалу в залежності від призначення, виду лікарської форми, фізико-хімічних властивостей лікарських засобів. Вимоги до обробки, миття та сушки аптечного посуду. Методи одержання води очищеної та апаратура, що застосовується при цьому. Контроль якості води очищеної та умови зберігання.

Тема 8. Робоче місце фармацевта. Дозування в аптечній практиці. Ваговимірювальні прилади, які застосовуються в аптечній практиці.

Оснащення робочого місця фармацевта. Види дозування в аптечній практиці. Види терезів та важків. Дозатори порошків. Вимоги наказу МОЗ України № 812 від 17.10.2012 р. щодо норм відхилень при фасуванні лікарських засобів. Види етикеток та їх підбір при оформленні препарату залежно від способу застосування (основні, додаткові та попереджувальні етикетки).

Тема 9. Загальні вимоги до виготовлення нестерильних лікарських засобів в умовах аптек. Дозування, фасування, пакування і оформлення до безрецептурного відпуску твердих лікарських засобів.

Загальні вимоги до виготовлення нестерильних лікарських засобів в умовах аптеки згідно методичних рекомендацій «Вимоги до виготовлення нестерильних лікарських засобів в умовах аптек» (наказ МОЗ України № 391 від 03.08.2005 р.). Вимоги ДФУ до екстемпоральних лікарських засобів. Техніка зважування сипких лікарських засобів; фасування, пакування та оформлення до безрецептурного відпуску порошків для внутрішнього та зовнішнього застосування.

Тема 10. Дозування, фасування, пакування і оформлення до безрецептурного відпуску рідких лікарських засобів.

Асортимент розчинників для приготування рідких лікарських засобів. Відмірювання та відважування рідких лікарських засобів. Проціджування, фільтрування, фасування та оформлення до безрецептурного відпуску рідких лікарських засобів для внутрішнього та зовнішнього застосування. Сучасні види упаковки рідких лікарських засобів.

Тема 11. Дозування, фасування, пакування і оформлення до безрецептурного відпуску м'яких лікарських засобів.

Відважування м'яких лікарських засобів. Фасування, пакування та оформлення до безрецептурного відпуску м'яких лікарських засобів. Сучасні види упаковки м'яких лікарських форм.

Тема 12. Загальні вимоги до виготовлення стерильних лікарських засобів в умовах аптек.

Загальні вимоги до виготовлення стерильних лікарських засобів в умовах аптеки згідно методичних рекомендацій «Вимоги до виготовлення стерильних лікарських засобів в умовах аптек» (наказ МОЗ України №391 від 03.08.2005 р.). Апаратура та прилади для фільтрування, стерилізації та закупорювання стерильних лікарських засобів.

Тема 13. Робоче місце провізора, що займається виготовленням внутрішньоаптечних заготовок. Асортимент внутрішньоаптечних заготовок.

Оснащення робочого місця провізора, що займається виготовленням внутрішньоаптечних заготовок. Асортимент внутрішньоаптечних заготовок (тритурації, концентровані розчини, напівфабрикати та ін.). Засоби малої механізації, які застосовуються в технології внутрішньоаптечних заготовок.

План проходження виробничої практики з організації та економіки фармації, фармацевтичного менеджменту та маркетингу

№ з/п	Найменування робіт	Кількість годин
	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЕКОНОМІКА ФАРМАЦІЇ	
1	Загальне знайомство з роботою аптеки: режим роботи, наявність дозвільних документів, організаційна структура аптечного закладу (наявність відділів та структурних підрозділів), виробничі та невиробничі приміщення аптеки, їх характеристика та обладнання.	16
2	Штат аптеки, матеріальна відповідальність працівників аптеки, дотримання санітарного режиму та вимог до особистої гігієни працівників.	16
3	Вивчення системи постачання аптеки**.** Поповнення запасів товару. Проведення вхідного контролю якості ліків уповноваженою особою аптечного закладу.	16
4	Організація зберігання різних груп лікарських засобів і виробів медичного призначення.	16
5	Організація роботи аптеки з відвідувачами. Прийом рецептів і відпуск лікарських засобів.	16
6	Прийом рецептів та відпуск лікарських засобів, що вміщують контрольовані речовини, пільгових та безкоштовних рецептів.	16
7	Безрецептурний відпуск лікарських засобів та супутніх аптечних товарів на основі принципів фармацевтичної опіки.	16
8	Внутрішньо аптечний контроль якості згідно з вимогами належної аптечної практики.	16
9	Документальне оформлення розрахунків з відвідувачами в операційній касі аптеки.	16
10	Облік та звітність в аптеці. Облік товарних та розрахункових операцій.	16
11	Проведення розрахунків з обліку праці та заробітної плати працівників аптек.	16
12	Облік доходів, витрат і фінансових результатів діяльності аптеки.	16
13	Аналіз показників фінансового стану аптеки. Порівняльний аналіз основних економічних показників.	16
14	Аналіз платоспроможності та умов кредитування аптек.	16
	З АПТЕЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЛІКІВ	
15	Санітарно-протиепідемічний режим аптеки та фармацевтичний порядок. Виробничі приміщення аптеки, їх прибирання. Особиста гігієна персоналу.	16
16	Види тари та упаковки; вимоги до обробки, миття та сушки аптечного посуду. Одержання води очищеної, контроль її якості та умови зберігання.	16
17	Робоче місце фармацевта. Дозування в аптечній практиці. Ваговимірювальні прилади, які застосовуються в аптечній практиці.	16
18	Загальні вимоги до виготовлення нестерильних лікарських засобів в умовах аптек. Дозування, фасування, пакування і оформлення до безрецептурного відпуску твердих лікарських засобів.	16
19	Дозування, фасування, пакування і оформлення до безрецептурного відпуску рідких лікарських засобів.	18
20	Дозування, фасування, пакування і оформлення до безрецептурного відпуску м’яких лікарських засобів.	18
21	Загальні вимоги до виготовлення стерильних лікарських засобів в умовах аптек.	18
22	Робоче місце провізора, що займається виготовленням внутрішньоаптечних	18

	заготовок. Асортимент внутрішньоаптечних заготовок.	
	Всього годин	**360**

IV. Виконання індивідуальних завдань. У кінці кожного робочого тижня робляться підсумки та результати спостережень заносяться до індивідуального звіту з практики, яке обов'язково заповнюється кожного дня з підписом одного з керівників практики. Цей вид роботи надає здобувачам вищої освіти можливість відчуття задоволення від досягнення мети. Таким чином, здобувачі вищої освіти вчаться планувати свій час та досягати мети.

Індивідуальні завдання

Організація та економіка фармації

Завдання 1. Зробити аналіз горизонтального і вертикального розподілу праці з характеристикою існуючої організаційної структури та деталізацією функцій працівників різних рівнів управління. Доповнити документами: ліцензія (копія), торговий патент (копія), функціонально-посадова інструкція (копія).

Завдання 2. Зробити аналіз зовнішнього середовища підприємства (бази практики), деталізація споживачів, постачальників: а) лікарських засобів, виробів медичного призначення, інших товарів; б) капіталу; в) трудових ресурсів. Визначення впливу конкурентів, державних органів влади, контактних аудиторій. Дослідження з визначення факторів, які безпосередньо впливають на споживання ЛЗ (фармакотерапевтична група за вибором студента). Доповнити документами: паспорт аптеки (копія), угода з постачальниками (копія), журнал реєстрації перевірок контролюючих органів (виписка).

Завдання 3. Зробити аналіз ефективності робочого часу, з деталізацією використання завідуючим аптекою складових самоменеджменту. Представлення означених напрямків дослідження підтвердити графічно.

Завдання 4. Прийняти участь у підготовці ділової наради з деталізацією першого етапу організації ділової наради. Проведення аналізу номенклатури справ підприємства (бази практики) з деталізацією повного її переліку з наведенням прикладів реєстрації вхідних та вихідних документів. Визначити рівень опрацювання документів організацією (базою практики). Період аналізу за вибором практиканта.

Завдання 5. Провести аналіз застосування технічних засобів в управлінні. Деталізувати їх практичну значущість. Доповнити документами: накази (копія), інструкції (копія), протокол ділової наради (копія), журнал реєстрації вхідних та вихідних документів (виписка).

Завдання 6. Визначити порядок прийому на роботу, звільнення з роботи, ведення особистих справ. Доповнити документами: накази про прийом та звільнення (копії), карточка Т-2 (копія), записи у трудовій книжці (копія).

Аптечна технологія ліків

Завдання 1. Фасувати й дозувати різні за консистенцією лікарські та допоміжні речовини,

Завдання 2. Працювати з ваговимірювальними приладами, іншими засобами малої механізації та утримувати їх у належному стані;

Завдання 3. Дотримуватися фармацевтичного порядку та санітарного режиму на робочих місцях;

Завдання 4. Розважувати та упаковувати порошки, рідкі та м'які лікарські засоби, фільтрувати й проціджувати рідкі лікарські засоби, приготовлені фармацевтом та оформляти їх до безрецептурного відпуску

V. Перевірка звітних документів виробничої практики та напрацьованих матеріалів.

VI. Підсумкова конференція.

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації застосовуються методи:

- за джерелом знань (виокремлюють словесні, наочні й практичні методи, тому що інших джерел, крім слова, образу й досвіду, не існує);
- за відповідним етапом навчання, на кожному з яких розв'язують специфічні завдання (орієнтація на методи підготовки тих, кого навчають, до вивчення матеріалу, що передбачає пробудження інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; та методи вивчення нового матеріалу; та методи конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного; та методи контролю й оцінки результатів навчання);
- за способом керівництва навчальною діяльністю безпосередні або опосередковані (виокремлюють методи пояснення керівника практики й різноманітні методи організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти);
- за логікою навчального процесу (опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи);
- за дидактичними цілями виокремлюють методи організації діяльності тих, кого навчають, методи стимулювання діяльності, методи перевірки й оцінки.

5. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

При проходженні виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації контрольні заходи включають *поточний і підсумковий контроль*.

Поточний контроль виробничої практики здійснюється щоденно безпосереднім керівником практики від бази практики шляхом оцінювання практичних навичок. Поточний контроль включає перевірку практичних навичок та вмінь, передбачених програмою практики. Оцінювання поточної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти із навчально-ознайомчої практики проводиться за 4-ри бальною (традиційною) шкалою, яка конвертується в бали.

Формою **підсумкового контролю** відповідно до навчального плану є *диференційований залік.*

Підсумковий контроль проводиться у письмовій формі з метою оцінювання результатів проходження виробничої практики. Форма проведення підсумкового контролю є стандартизованою, включає відповідь на питання, що виносяться на підсумковий контроль. До підсумкового контролю допускаються здобувачі вищої освіти, які оволоділи практичними навичками, представили звітну документацію та набрали кількість балів, не меншу за мінімальну (60 балів).

Підведення підсумків виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації здійснюється при наявності звітних документів, передбачених програмою з практики.

Наступного дня після завершення виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації здобувачі вищої освіти-практиканти здають керівнику практики всі звітні документи для їх попередньої оцінки. Упродовж 10 днів після завершення практики на кафедрі відбувається підсумковий залік, на якому здобувачі вищої освіти перед комісією захищають матеріали практики. Комісія призначається рішенням кафедри і складається з завідуючого кафедрою, провідного спеціаліста даного напрямку та керівника практики від кафедри.

На заліку присутні всі здобувачі вищої освіти-практиканти.

Для підведення підсумків практики та кінцевої оцінки роботи здобувачів вищої освіти-практикантів керівник практики інформує комісію про фактичні терміни початку та

завершення роботи, склад групи здобувачів вищої освіти, які пройшли практику, їх дисципліну, а також з інших питань організації та проведення практики. До захисту практики допускаються здобувачі вищої освіти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

При кінцевій оцінці результатів практики враховується попередня оцінка керівників від бази практики і від кафедри та результати захисту підсумкової роботи практики.

Оцінка за практику заноситься керівником від університету до індивідуального завдання на практику, індивідуального плану здобувача вищої освіти і заліково-екзаменаційної відомості.

6. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:

Бали з виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з навчальної практики	**Оцінка за 4-ри бальною шкалою**	**Критерії оцінювання засвоєння здобувачем вищої освіти практичних навичок та вмінь**
Від 90 до 100 балів	5	наявні всі необхідні документи з практики з усіма реквізитами; звіт написано самостійно з дотриманням формальних вимог; завдання практики виконані і висвітлені повністю; здобувачем вищої освіти продемонстрований високий рівень обґрунтування власних ідей, висновків, творчий підхід; звіт захищено успішно та отримано відповіді на запитання зі звіту.
Від 75 до 89 балів	4	наявні всі необхідні документи з практики, проте деякі реквізити відсутні; звіт написано самостійно, але деякі формальні вимоги порушені; завдання практики виконані і висвітлені не всебічно; здобувачем вищої освіти продемонстрований високий рівень обґрунтування власних ідей, висновків, проте вони суперечливі чи взаємовиключні; звіт захищено успішно, із зауваженнями.
Від 60 до 74 балів	3	наявні всі необхідні документи з практики, проте деякі реквізити відсутні чи зазначені недостовірні дані; звіт засновано на плагіаті без використання посилань та/або деякі формальні вимоги порушені чи недотримані взагалі; завдання практики виконані і висвітлені не в повному обсязі; здобувач вищої освіти продемонстрував схильність до механічної компіляції чужих ідей, висновків, вони суперечливі чи взаємовиключні; звіт ледве захищено через малоадекватні відповіді на запитання для захисту.
Від 59 до 35 балів	2	відсутні один чи більше документів з практики, деякі реквізити відсутні чи зазначені недостовірні дані; звіт повністю засновано на плагіаті без використання посилань та/або багато формальних вимог порушено чи недотримано взагалі; завдання практики пророблені і висвітлені не належним чином; здобувач вищої освіти продемонстрував схильність до механічної компіляції чужих ідей, висновків, вони суперечливі, взаємовиключні і можуть бути майже не пов’язаними з матеріалами практики; звіт не захищено через неадекватні відповіді на запитання для захисту і слабку орієнтацію в матеріалах звіту.
Від 34 до 1	2	з обов’язковим повторним курсом.

балів		

8. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності – письмовий звіт, підписаний і оцінений безпосередньо керівником практики. Письмовий звіт разом з іншими документами й матеріалами практики подається на рецензування керівнику практики від кафедри.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції.

Звіт оформлюється згідно з єдиним стандартом щодо оформлення документації, повинен бути надрукований (без помилок та виправлень) з одного боку білого паперу формату А4 (210х297 мм). Аркуш звіту повинен мати поля: ліворуч – 25 мм, верхнє – 20 мм, праворуч – 15 мм, нижнє – 20 мм. Загальний обсяг звіту повинен складати близько 10 сторінок друкованого тексту. Титульна сторінка звіту видається кафедрою.

Основними звітними документами з виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації є:

1. Індивідуальне завдання на практику.

(У кінці кожного робочого тижня робляться підсумки та результати спостережень заносяться до індивідуального завдання з практики, яке обов'язково заповнюється кожного дня з підписом одного з керівників практики. Цей вид роботи надає здобувачам вищої освіти можливість відчуття задоволення від досягнення мети. Таким чином здобувачі вищої освіти вчаться планувати свій час та досягати мети).

2. Основна частина. Документальний звіт з виробничої практики з аптечної технології ліків, промислової технології лікарських засобів, організації та економіки фармації.

1 Перелік діючих структурних підрозділів аптеки.
2 Ліцензія на право займатися фармацевтичною діяльністю (копія)
3 Торговий патент (копія)
4 Відомості про відповідність приміщення, обладнання та персоналу аптеки вимогам Ліцензійних умов (копія)
5 Матеріальна відповідальність працівників аптеки.
6 Реєстр лікарських засобів, що надійшли в аптеку (виписка)
7 Порядок розміщення товару в залі обслуговування населення
8 Журнал обліку отруйних та сильнодіючих лікарських засобів, що підлягають предметно-кількісному обліку в закладах охорони здоров'я (виписка)
9 Книга обліку лабораторних і фасувальних робіт (виписка)
10 5 протаксованих рецептів на різні лікарські форми
11 Рецептурний журнал або аркуш квитанційної книги (виписка)
12 Журнал реєстрації повного хімічного контролю лікарських форм (виписка)
13 Блок інформації щодо надання фармацевтичної опіки при відпуску без рецептурного лікарського засобу
14 Книга обліку розрахункових операцій (виписка), зразки касових чеків, Х-звіт
15 Місячний (товарний) звіт (копія)
16 Касова книга (виписка)
17 Розрахунково-платіжна відомость (копія)
18 Акт результатів інвентаризації (копія)
19 Баланс (ф. 1) (копія)
20 Звіт про фінансові результати (ф. 2) (копія)
21 Розрахунок оподаткування діяльності аптеки

3. Висновки і пропозиції.

4. Додатки.

5. Презентації з практики.

Орієнтовна оцінка видів діяльності

№	Види діяльності	Бали
1	Оформлений звіт	**60**
2	Виконані індивідуальні завдання	**30**
4	Презентація або фотозвіт	**10**
	Всього	**100**

Загальна оцінка з практики є сумарною оцінкою за видами її діяльності. Якщо один з видів діяльності оцінено в 0 балів, то й загальна оцінка з практики виставляється – 0 балів.

9. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Аптечна технологія ліків

1. Перелік виробничих приміщень аптеки та їх функціональне призначення.
2. Вимоги до виробничих та службово-побутових приміщень аптеки та санітарні вимоги до їх прибирання.
3. Вимоги до особистої гігієни персоналу аптек.
4. Загальні вимоги до вихідної сировини (лікарських та допоміжних речовин).
5. Види тари та пакувального матеріалу, принципи їх підбору в залежності від виду лікарської форми та фізико-хімічних властивостей лікарських та допоміжних речовин.
6. Методи одержання води очищеної та апаратура, що застосовується при цьому.
7. Види контролю якості води очищеної і умови її зберігання.
8. Санітарні вимоги до аптечного посуду, тари та допоміжного матеріалу, санітарна обробка, миття та сушіння аптечного посуду.
9. Обладнання асистентської кімнати.
10. Види терезів та важків, що використовуються в аптечній практиці.
11. Будова ручних терезів. Догляд за ними.
12. Види етикеток та їх підбір при оформленні препарату залежно від призначення лікарських засобів (основні, додаткові та попереджувальні етикетки).
13. Загальні вимоги до виготовлення нестерильних лікарських засобів в умовах аптеки.
14. Техніка зважування порошків на ручних терезах.
15. Засоби механізації в технології порошків.
16. Техніка відмірювання водних та спиртових розчинів.
17. Техніка проціджування та фільтрування рідких лікарських засобів та застосовувані для цього матеріали.
18. Мірний посуд та засоби малої механізації, що застосовуються при приготуванні рідких лікарських форм.
19. Техніка зважування в'язких рідин та мазевих основ.
20. Прилади та обладнання, що застосовуються в приготуванні м'яких лікарських форм.
21. Поняття асептики. Характеристика приміщень, що входять до складу асептичного блоку.
22. Загальні вимоги до приготування стерильних лікарських засобів в умовах аптеки.
23. Обладнання, що використовується у приготуванні ліків в асептичних умовах на різних стадіях (фільтрування, стерилізація, контроль якості).
24. Опис робочого місця провізора, якій займається приготуванням внутрішньоаптечних заготовок.

Організація та економіка фармації

1. Порядок відкриття та організація діяльності аптек.
2. Застосування принципів фармацевтичної опіки в роботі аптек.

3. Матеріальна відповідальність в аптеках.
4. Основні положення санітарно–протиепідемічного режиму в аптеках.
5. Організація замовлення товару аптекою.
6. Правила приймання товару в аптеках. Організація вхідного контролю якості.
7. Основні принципи зберігання лікарських засобів і товарів аптечного асортименту.
8. Порядок отримання наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів з аптечного складу та організація їх зберігання в аптеці.
9. Визначення роздрібних цін на лікарські засоби. Особливості державного та ринкового підходів у ціноутворенні на лікарські засоби.
10. Загальні правила виписування рецептів.
14. Організація предметно–кількісного обліку в в аптеках.
15. Порядок виписування і відпуску ліків на безоплатних та пільгових засадах.
16. Організація роботи аптеки з приймання рецептів на ліки індивідуального виготовлення.
17. Порядок відпуску ліків аптечного виготовлення. Доставка ліків додому.
19. Оформлення вимог – замовлень на лікарські засоби і вироби медичного призначення.
20. Методика визначення вартості серійно виготовлених лікарських форм у аптеках.
21. Організація і документальне оформлення лабораторно – фасувальних робіт.
22. Організація контролю якості лікарських засобів, виготовлених в умовах аптеки.
23. Порядок зберігання, обліку та знищення рецептурних бланків та вимог у ЛПЗ.
24. Документальне оформлення руху товарно-матеріальних цінностей аптеки.
25. Розрахунок ліміту залишку грошей у касі аптеки.
26. Документальне оформлення касових та розрахункових операцій в аптеці.
27. Визначення результатів інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.
28. Особливості проведення інвентаризації контрольованих лікарських засобів.
29. Порядок встановлення посадових окладів працівників аптек.
30. Порядок надання відпусток та їх облік.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Корнієнко О.М., Городецька І.Я. Методичні рекомендації з виробничої практики з організації та економіки фармації для студентів V курсу фармацевтичного факультету спеціальності 7.110201"Фармація". – Львів, 2015. - 18 с.
2. Гром О.Л., Терещук С.І., Дацко А.Й. та ін. Методичні рекомендації для самостійної підготовки студентів фармацевтичного факультету до ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок 2. Фармація». Організація та економіка фармації. – Львів, 2012. – 97.
3. Громовик Б.П. Менеджмент і маркетинг у фармації: підручник / Б.П. Громовик, Г.Д. Гасюк, О.Р. Левицька; за ред. д-ра фарм. наук, проф. Б.П. Громовика. – К.: Медицина, 2008. – 752 с.
4. Закон України «Про лікарські засоби» від 4.04.96 № 123/96-ВР.
5. Технологія ліків. Навчально-методичний посібник: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.І.Тихонов, П.А.Логвін, С.О.Тихонова, О.В.Мазулін, Т.Г.Ярних, О.С.Шпичак, О.М.Котенко; За ред.. О.І.Тихонова. – Х.: НФаУ; Оригінал, 2009. – 432 с.

Додаткова:

1. Господарський кодекс України (№436-IУ).
2. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» (№2801-XII).
3. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців» (№755-IУ).
4. Закон України «Про захист прав споживачів» (№1023-XII; закон України «Про внесення змін до закону України «Про захист прав споживачів» №3161-IУ).
5. Закон України «Про лікарські засоби» (№123/96-ВР)

6. Закон України «Про рекламу» (№270/96-ВР; закон України «Про внесення змін до закону України «Про рекламу» №1121-ІУ).
7. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (№1775-ІІІ).
8. Армстронг, Г. Маркетинг. Загальний курс: учеб. посібник. - 5-е вид-ня. / Г. Армстронг, Ф. Котлер; пер. з англ. – М.: Видавничий дім «Вільямс», 2001. – 608 с.
9. Афанасьєв М.В., Шемаєва Л.Г., Шерлока В.С. Основи менеджменту: Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / За ред. проф. М.В. Афанасьєва. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 484 с.
10. Бєлєвцев, М.І. Інфраструктура товарного ринку / М.І. Бєлєвцев, Л.В. Шестопалова – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 416 с.
11. Бутенко, Н.В. Маркетинг: підруч. – К.: Атака, 2006. – 300 с.
12. В.А. Николаева. Комплексная автоматизация: вопрос выбора // Российские аптеки. – 2005. - № 11. – С. 16-19.
13. Воронкова В.Г. Кадровый менеджмент: Навч. посіб. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 192 с.
14. Гаркавенко, С.С. Маркетинг: підруч. – Київ: Лібра, 2004. – 712 с.
15. Голубкова, Е.Н. Маркетинговые коммуникации. – М.: Изд-во «Финпресс», 2000. – 256 с.
16. Господарський кодекс України (№436-ІУ).
17. Громовик Б.П. Організація роботи аптек. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2003. – 240 с.
18. Громовик, Б.П. Менеджмент і маркетинг у фармації: підручник / Б.П. Громовик, Г.Д. Гасюк, О.Р. Левицькі; за ред.. д-ра фарм. наук, проф. Б.П. Громовика. – К.: Медицина, 2008. – 752 с.
19. Громовик, Б.П. Проектування рішень щодо управління асортиментом лікарських засобів за допомогою АВС- і XYZ-аналізу / Б.П. Громовик, Г.Д. Гасюк, О.Р. Левицька // Фармац. журн. – 2005. - № 1. – С. 10-15.
20. Громовик, Б.П. Фармацевтичний маркетинг: теоретичні та прикладні засади / Б.П. Громовик, Г.Д. Гасюк, О.Р. Левицька – Вінниця, НОВА КНИГА, 2004 р. – 464 с.
21. Документування у менеджменті: Підруч. / О.Г. Крічок, В.І. Корбутяк, В.К. Процюк та ін. – Київ: Центр навч. літератури, 2003. – 216 с.
22. Ілляшенко, С.М. Маркетингова товарна політика: підруч. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 234 с.
23. Інфраструктура товарного ринку: навч. посіб. / О.В. Прокопенко, В.Ю. Школа, О.О. Дегтяренко, С.М. Махнула – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 296 с.
24. Кодекс законів про працю України: Чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 15 квіт. 2006 р.: (відповідає офіц. текстові). – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. – 104 с.
25. Куценко, В.М. Маркетинговый менеджмент: Навч. посібник. – К.: МАУП, 2003. – 184 с.
26. Лисица, Н.М. Международный маркетинг: учеб. пособие. / Н.М. Лисица, В.Д. Рогожин, В.В. Юрченко – 2-е изд., стереотип. – Х.: ИД «ИНЖЭК», 2006. – 176 с.
27. Международный маркетинг в фармации / З.Н. Мнушко, Н.В. Чмыхало, Н.М. Мусиенко и др. – Харьков: Изд-во НФаУ: Золотые страницы, 2006. – 392 с.

Інформаційні ресурси:

1. http://compendium.com.ua
2. http://www.provisor.com.ua

ДОДАТОК 1

ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПИЛИПА ОРЛИКА»

ЗВІТ

Здобувача вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Групи _____

Спеціальність __*226 Фармація, промислова фармація*_____

про виконання програми ___*виробничої*___практики
(вид практики)

Освітній рівень _____*магістр*____

База практики _____
(повна назва)

Керівник практики
від бази практики

_____
(посада, прізвище, ініціали)

Керівник практики від
закладу вищої освіти

_____
(посада, прізвище, ініціали)

Звіт захищений
«_____» _____202__р.

_____
(підпис)

Миколаїв – 202_

ДОДАТОК 2

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»

Індивідуальне завдання на практику

_____
(вид і назва практики)

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет _____*медико-соціономічний*_____

Кафедра _____*фармації*_____

Освітній рівень _____*магістр*_____

Спеціальність (напрям підготовки)____*226 Фармація, промислова фармація*_____
(назва)

_____ курс, група _____

Календарний план проходження практики

№ з/п	Завдання	Строк виконання завдання	Примітка
1	2	3	4

Керівники практики:

від ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика» _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Здобувач вищої освіти _____
(прізвище, ім'я, по батькові)
Прибув (ла) на підприємство, організацію, установу
Печатка
підприємства, організації, установи „___" _____ 20___ року

_____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув (ла) з підприємства, організації, установи
Печатка
Підприємства, організації, установи "___" _____ 20___ року

_____
(підпис) (посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Відгук і оцінка роботи здобувача вищої освіти на практиці

_____
(назва підприємства, організації, установи)
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Керівник практики від підприємства,
організації, установи _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Печатка «_____» _____ 20 __ року

Висновок керівника практики від ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика» про проходження практики

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Дата складання заліку „____"_____20____року
Оцінка:
за національною шкалою_____
(словами)
кількість балів _____
(цифрами і словами)
за шкалою ECTS _____
Керівник практики від ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

***Примітка**: Індивідуальне завдання – перший аркуш у звіті студента (двосторонній при роздрукуванні)*

ДОДАТОК 3

Місце кутового штампа
МКУ ім. Пилипа Орлика

КЕРІВНИКУ

_____
_____
_____

_____

_____

НАПРАВЛЕННЯ НА ПРАКТИКУ
/є підставою для зарахування на практику/

Згідно з угодою від „___” _____ 20___ року № ___, яку укладено з
_____
_____
(повне найменування підприємства, організації, установи)

направляємо на практику здобувачів вищої освіти ____ курсу, які навчаються за напрямом підготовки (спеціальністю)
_____
_____
Назва практики _____

Строки практики з „___” _____ 20___ року
по „___” _____ 20 ___ року

Керівник практики від кафедри _____
_____
(посада, прізвище, ім’я, по батькові)

ПРІЗВИЩА, ІМЕНА ТА ПО БАТЬКОВІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

М.П. Керівник практики МКУ ім. Пилипа Орлика _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

ДОДАТОК 4

Звіт керівника практики

ЗВІТ

щодо керівництва _____ практикою здобувачів вищої освіти ____ курсу кафедри ___*фармації*__ факультету ___*медико-соціономічного*_____

Відповідно до наказу ректора МКУ ім. Пилипа Орлика мною з _____ до _____ 20__ року здійснювалося керівництво виробничою практикою здобувачів вищої освіти у таких закладах (установах) _____

_____

_____

Всього під моїм керівництвом практику проходило _____ здобувачів вищої освіти.

Мною проведено ____ індивідуальних консультацій та ____ групових.

Загальна характеристика та оцінка роботи здобувачів вищої освіти

_____

_____

_____

Підсумкова оцінка здобувачів вищої освіти за навчально-ознайомчу практику:

_____

_____

_____

Практика засвідчила, що під час підготовки здобувачів вищої освіти необхідно звернути увагу на

_____

_____

_____

Загальні зауваження та пропозиції щодо організації та проведення навчально-ознайомчої практики

_____

_____

_____

Підпис _____

Дата _____